

ΦΩΤΕΙΝΗ ΓΕΝΝΑΙΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Εἰς τὴν Κέρκυραν,

Τ' ὠραῖο νησί ποῦ ξέμακρα
 Μὲ τὴ χάρὰ τοῦ ἀνθρώπου
 Χίλια μᾶς στέλνει ἀρώματα
 Ὕπτῃς αὔρας τὴν πνοή,

καθὼς τὸ ψάλλει ὁ ποιητής, εἶδε τὸ φῶς τὸ 1811 ἢ τὴν 27 τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ πρὸ μικροῦ δύσαντος ἔτους μεθ' ὅλων τῶν τιμῶν ὑπὸ τῆς πολιτείας κηδευθεῖσα πρεσβυτικῆ γυνή, τὸ γῆρας τῆς ὁποίας ἠκτινοβόλει λαμπρότερον τῆς θαλερωτέρας νεότητος, ὁ δὲ μακρὸς βίος ἀρέπεμπεν εὐωδία γλυκύτερα τῶν ρόδων τοῦ Ἀπριλίου, διότι τὸ γῆράς της ἦτον ἐπιστέγασμα βίου πλήρους περιπετειῶν καὶ κινδύνων, μεγάλων ἡρωϊσμοῦ καὶ ἀθανάτου κλέους. Θυγάτηρ τοῦ Φώτου Τζαβέλλα, ἐκείνου, ὃν ἡ Μόσχῳ, ἡ ἡρωϊκὴ Σουλῳτικῆ, προσέφερε εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος διὰ τῆς ἀξιωμαριοσύνης ἐκείνης φράσεως της: «Τὸ παιδί μου εἶνε παιδί τοῦ Σουλίου καὶ ἀντὶ τὰ χαθῆ τὸ Σουλὶ ἄς χαθῆ τὸ παιδί μου», ἐγεννήθη τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἀπέθανε δηλητηριασθεὶς ὁ πατὴρ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ, πρὸς ὃν εἶχε δώσει αὐτὸν ὄμηρον ὁ πατὴρ του Λάμπρος

Τζαβέλλας, προτιμήσας νὰ θυσιάσῃ τὸν νῆδον αὐτοῦ χάριν τῆς πατρίδος. Ὁ βίος της συνδέεται πρὸς τὰ ἡρωϊκώτερα κατορθώματα, τὰ ὁποῖα ἠγλάησαν τὴν περίδοξον τοῦ Σουλίου ἱστορίαν. Κορασις μικρὰ ἔτι παρευρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ τοὺς σκληροτάτους ἐκείνους πολέμους, ὑφισταμένη τὰς φρικτὰς ταλαιπωρίας καὶ στερήσεις ἀπεργωσμένου ἀγῶνος, ὃν τὸ Σοῦλι διεξῆγε καθ' ὅλης τῆς Ἀρβανιτιᾶς ὑπὲρ ἐλευθερίας. Ἐπειτα πάλιν, ὅταν τὸ Σοῦλι ἔπεσε καὶ οἱ ἀκατάβλητοι Σουλιώται ἀπῆλθον συνθηκολογήσαντες μὲ ὄλην τὴν τιμὴν τῶν ὀπλων τῶν, ἀκολουθοῦσα τὴν οἰκογένειάν της, μετέβη μετὰ τῶν ἀδελφῶν της Κίτσου Τζαβέλλα, τοῦ ἠρωος τῆς Κλεισθῆς, τοῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ Μπακασιέλλου εἰς τὴν μαχομένην Ἑλλάδα, καὶ ὑπέστη ὅλας τὰς φρικτὰς περιπετείας τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου, καὶ οὕτω διελθοῦσα ὄλην τὴν νεότητά της ἐν μέσῳ ἀγῶνων καὶ διωγμῶν, κατέφυγε τὸ 1827 εἰς Νάυπλιον, ἔνθα ἐκεῖ μετὰ ἐν ἔτος ἡ λεβερτιὰ τῆς Ρούμελης ἠνώθη μὲ τὴν δόξαν τοῦ Μωρηᾶ.

Ἡ Φωτεινὴ Κολοκοτρώνη δὲν εἶχε ἐν τῇ νεότητι της τὸ ἐκθαμβοῦν τοὺς θνητοὺς κάλλος, ἀλλ' οὔτε τοὺς ἀνόστους καὶ ἐπιτετηδευμένους τρόπους καὶ τὴν φιλαρέσκειαν τῶν μεταγενεστέρων Ἑλλησινίδων. Ἡ πρώτη της νεότης δὲν διέφρυσεν ἐν ἀμεριμνησίᾳ καὶ χλιδῇ. Παιδίσκη αἱμάτωσε τοὺς γυμνοὺς της πόδας ἐπὶ τῶν ἀπροσίτων βράχων, κομιζουσα πολεμοφοδία εἰς τοὺς μαχητάς, ἐνῶ ἡ ψυχὴ της ἐνεπρέετο ὑπὸ τοῦ ἀγίου ἐκείνου ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις ἐξίσου διέφλεγε καὶ ἐπλήρου τὰ στήθη τῆς ἡρώιδος μητρὸς καὶ ἡρωικώτερας μάρμης της. Αἱ Ἑλλησινίδες τῆς μεγάλης ἐκείνης γενεᾶς ἀνέπνεον εὐφροσύνως τὴν ὄσμην τῆς πυρίτιδος, ἣτις ἦτο τότε διακεχυμένη εἰς τὸν ἀέρα. Τότε καὶ διὰ τοὺς ἀνδρας καὶ διὰ τὰς γυναῖκας Ἑλλὰς δὲν ἐκαλεῖτο ἀπλῶς τὸ χῶμα, τὸ ὁποῖον ἐπάτουν οἱ πόδες τῶν, ἀλλὰ τὴν Ἑλλάδα τὴν ἔφερον παρτοῦ, εἰς τὴν διάραιάν τῶν, εἰς τὴν καρδίαν τῶν, εἰς τὰς φλέβας τῶν.

Ὁ Φῶτος, ὁ πατὴρ της, ἠγούμενος τῶν Σουλιωτικῶν λειψάνων, μετέβη διὰ Πάργας εἰς Κέρκυραν. Ὁλίγον χρόνον μετὰ τὸν ἐν Κερκύρᾳ θάνατον τοῦ πατρὸς της, τὸν ὁποῖον ἐφαρμάκωσεν ὁ ἴδιος ὁ Ἀλῆς, ὁ τύραννος τῆς Ἠπείρου μετεκάλεσε τὴν οἰκογένειάν του εἰς Ἰωάννινα διὰ νὰ ἐξευμερίσῃ τοὺς Σουλιώτας, διώρισε δὲ τὸν μεγαλύτερον ἀδελφόν της Καπετάνιον τῶν Χασίων. Κατὰ τὴν Ἐπαράστασιν οἱ Τζαβελλοὶ μετ' ἄλλων Σουλιωτῶν μετέβησαν εἰς τὸ Σοῦλι

καὶ ὑψώσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας· δὲν ἀνεχώρησαν δ' ἐκείθεν εἰμὴ μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Πέτα, παραδοθέντος τοῦ φρουρίου εἰς τοὺς Ὁθωμανοὺς δι' ἔλλειψιν τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ἡ **Φωτεινὴ**, ἡ ὑπερήφανος Σουλωτίσσα, ἡ τόσον ἀγερῶχος πολλακίς ἀντιμετώπισασα τὸν ἰσχυρὸν τῆς πατρίδος ἐχθρὸν, συνεμερίσθη τὰς τύχας τῆς οἰκογενείας της καὶ συνεκινδύνευσεν παρακολουθοῦσα τοὺς ἀδελφούς της. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου ὑπὸ τοῦ Κιουταχῆ, ἐφυγαδεύθη ἐκείθεν μετὰ τῆς μητρὸς της εἰς τὸν Κάλαμον, ὅπου κατέφυγον τὰ γυναικόπαιδα τῶν Μεσολογγιτῶν, ὑφιστάμενα μυρίας στερήσεις καὶ περιφρονησεις ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλικῶν ἀρχῶν.

Οὕτω μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου ὠδηγήθη εἰς Ναύπλιον. Εἰλκυσεν τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἀρχοῦτος τοῦ Μωρηᾶ, ὅστις αὐτὴν μεταξὺ τόσων ἐθεώρησεν ἀξίαν γὰ γεννήσῃ νέους Κολοκοτρῶνας, γὰ θηλάσῃ διὰ τοῦ ἀθαρτοῦ αἵματος, ὅπερ ἔσφιζεν εἰς τὰς φλέβας της, νέους ἥρωας, νέους γίγαντας ὡς ἐκείνον. Ὁ Γερο-Κολοκοτρῶνης ἐξέλεξε τὴν δεκαεπταετίδα τοῦ Τζαβέλλα θυγατέρα νέμψην διὰ τὸν υἱὸν του Γερραῖου, τὴν χαρὰν δὲ τοῦ γάμου της ἔστειλε ταυτοχρόνως ἡ χαρὰ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος. Ὡς σύζυγος τοῦ Γερραίου ὑπέμειρε μετὰ θαυμασίας καρτερίας τὰς καταδιώσεις καὶ τὴν φυλάκισιν τοῦ μεγάλου πενθεροῦ της, μετὰ γενναίουψυχίας δ' εἶδε τὴν ἀπώλειαν τῶν ἡρωικῶν Συγγενῶν της.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὁθωμανοῦ ἡ Φωτεινὴ Κολοκοτρῶνη ἐγένετο Κυρία τῆς Τιμῆς τῆς Βασιλείσης Ἀμαλίας, περιβληθεῖσα οὕτω ἐν τῇ ἑλληνικῇ πρωτενοῦσῃ ὑπατον ἀξίωμα, διατηρήσασα δὲ πάντοτε τὸ γόητρον τοῦ μεγάλου οἴκου της.

Μὲ τὸν θάνατον τῆς **Φωτεινῆς Κολοκοτρῶνης** ἐξέλιπεν ἐν ἀπὸ τὰ ὑστάτα ὑπολειφθέντα λείψανα τοῦ κύκλου τῶν μεγάλων καὶ ἡρώιδων γυναικῶν, ἐν τῷ βίῳ τῶν ὁποίων ἐγκλείεται πλήρης ἡ λάμψις τοῦ παρελθόντος, συνδέεται δ' ἀρρήκτως ὁ δεσμὸς τῶν λαμπροτέρων ἀγαμνήσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Περὶ τὸ ἐνδοξον φέρετρον τοῦ τελευταίου γόρου τῆς δοξασάσης τὸν θάνατον γενεᾶς, ἡ Βασιλεία καὶ ἡ πολιτεία ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους κατέθηκαν τὸν ἀληθέστερον στέφανον τῆς τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης αὐτοῦ, ὁ δὲ Δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ἐξαιρετικῶς εὐνοηθεὶς ὑπὸ τοῦ Οὐρανοῦ, μετ' ἐθρικής καυχήσεως παρέδωκε εἰς τὴν γῆν τὸ λείψανον τῆς ὑστάτης ἀντιπροσώπου τῆς ἡρωικῆς γενεᾶς τοῦ μεγάλου Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.